

מסורת הש"ס

א) כלים פ"ה משנה א נדה טו: ג) נדה שם ע"ש עירובין יד: ושי"ן, א) נזיל חזן, ד) נבלים פכ"ו מ"ט, ס) גני' הערוך למשכב פירוש לתקן כפא של עיר שקורין בלע"ז פלנשטרוון כי ע"ש, ו) נעיל קוט: , ז) נפי' הזמן היולא מן העור וי"א אס הפשיט העור ומשאר עליו כוית כשר ונגע אדם כריר שהוא כמים היולא מבשר נבלה טמא ערוך ערך ג' ב', ועמ"ש בגליון צ"ק ג'. צבי משוך, ח) גי' רש"ל נחותי ימא, ט) נזיל ברכיה', ו) ונשיע מוס' נדה כו: ד"ה תחלתו, ס) ונפי' היטב מוס' נדה טו: ד"ה תחלתו כל שהוא, ז) ז"ל דממנ,

גליון הש"ס

גב' ובסב כל שהוא. ע"י צ"ב דף קן ע"א מוס' ד"ה מכל:

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ומודה ר"ע וכו' במקום א' מ"מ כיוון דללא עור הוא הוה חסור שהמסיט:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה ומודה ר"ע וכו' במקום אחד שהמסיט וכו' כצ"ל:

מוסף רש"י

תגור תחלתו ארבעה. תטר כן ד' טפחים מקבל טומאה אס נגמרה מלאכתו, ושיוריו ארבעה. טמא' תטר גדול ושכרו ושמחיו ד' טפחים עניין טמא' נדה כו:, דצלוקיה מצלק. תחלק לשמים ברכות נו:, שירי גדול ברובו. האי ושיוריו אגדול קאי וס"ק שירי גדול כרובו נדה כו:, בר שבעה. דדי' היו רובו (שם) בצבי. חוט הכשר (לעיר קיט:),

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

עד שיבא צאריך. כלומר עד הקרקע מפילה: הא חלים וקאי.

שהטפילה מעמידו יפה: ואימא מדרבנן. אדמוסתה ליה מדר"מ סייעיה מדרבנן: אלא אמר רבא. בשנטמא כ"ע לא פליגי דכל כמה דחלים לא טהר וטהבא הכי קאמר: כינד הוא עושה. מתחלתו שלא

עד שיהא בארץ רבי מאיר אומר אינו צריך לא לגרור את הטפילה ולא עד שיהא בארץ אלא ממעטו מבפנים מארבע טפחים כי ממעט לה מד' מיהא טהור אמאי לימא הא חלים וקאי אמר ליה רבא ואימא מדרבנן גורר את הטפילה עד שיהא בארץ אלא אמר רבא הכי קאמר תגור שנממא כיצד מטהרין אותו דברי הכל חולקין לשלשה וגורר את הטפילה עד שיהא בארץ והרוצה שלא יבא תגורו לדיי מומאה כיצד הוא עושה חולקין לשלשה וגורר את הטפילה עד שיהא בארץ רבי מאיר אומר אינו צריך לא לגרור את הטפילה ולא עד שיהא בארץ אלא ממעטו מבפנים מארבע טפחים אמר מר חולקין לשלשה ורמינהו ^אתגור תחלתו ארבעה ושיוריו ארבעה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יבמה דברים אמורים בגדול אבל בקטן תחלתו כל שהוא משתגמור מלאכתו שיריו ברובו ^בוכמה כל שהוא אמרי רבי רבי ינאי טפח שכן עושים תגורים בנות טפח טעמא דאיכא שיריו ד' הא ליכא שיריו ד' טהור אמרי התם דצלוקיה מצלק הכא דעבדיה גיסמרא אמר מר שיריו ברובו רובו דטפח למאי ^גהוי אמר אבוי שירי גדול ברובו והאמרי רבנן ארבעה לא קשיא הא בתגורא בר תשעה הא בתגורא בר שבעה ל"א אמרי לה אמר רב הונא משום רבי ישמעאל ברבי יוסי ואפילו שייר בה כדי מעפורת אמר ריש לקיש לא שנו אלא טלית אבל עור חשיב ורבי יוחנן אמר אפילו עור נמי לא חשיב איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש ^דעור טמא מדרם חישב

כי ממעט ליה מד' מיהא הוי טהור ואמאי והא חלים וקאי. ה"נ האי תגור דקאי ע"י טפילה לא חשיב והוי כעור שלא נתחבר:

חב"י גרסינן צמשת כלים ^ה(צפ"ק) וחכ"א צד"א צגדול אבל בקטן תחלתו כל שהוא שיריו צרובו משתגמור מלאכתו ולא קאי משתגמור מלאכתו אשיריו צרובו אלא אשני תגורים גדול וקטן השנויים זה קאי דאין טמא עד שתגמור מלאכתו וזמר הכי מפרשה אחיו גמר מלאכתו: **הא** בתגורא בר תשעה והא בתגורא בר שבעה. כמו שפירש צקונטרס לקולא כן נראה דאין לפרש לחומרא דצר תשעה צארבעה וצר שצעה צרובו דלא עדיף שיריו מתחלתו דהוי צארבעה והכא לא צניי לשנויי הא דללקיה מאלק צארבעה הא דעצדיה גיסטרא צרובו דכיון דמשנה אחת היא מסתבר צענין אחד מיירי או תרווייהו דללקיה מאלק או תרווייהו דעצדיה גיסטרא הילכך הוצרך לתרץ צב' תגורים וצענין אחד ריב"א ^ו:

אב"ר פלמיתו סבין בב"ר. וא"ת למאן ^זדמשני לה ארישא דאפי' כוית פלטמו סבין צטליה היכי מוקי מילתיה דר' יהודה דלמר האלל המכונס כו' אי כשכנסו וכי עדיף כנסו מפלטמו דללקיה מאלק או תרווייהו דעצדיה ר' יהודה פליג אר' ישמעאל ור' עקיבא וס"ל צכוית אפילו פלטמו סבין לא צטל ות"ק דר' יהודה יז' כר' ישמעאל ור"ע דאפי' צכוית צפלטמו סבין צטל ולמאן דתני לה אסיפא ח"ש דהא דקאמר הכא צטל היינו צלא כנסו אבל אס כנסו לא צטיל: ^ח(לעיל) **ש"ה**ם תחובים בקיבם והסיטן. וה"ה צלא תחובים ונגע צס דטמא דאי לא תימא הכי אפילו צמשא לא ליטמו דאת צצא לכלל מגע צא לכלל משא לר"ע דלדמר בגמרא וקסבר יש נוגע וחוזר ונוגע אלא משום דפליג ר"ע ארצי ישמעאל צעור שיש עליו שתי חלאי זימים קאמר דצקיטס כה"ג מודה ליה:

אבל

עליו לצצועה וסגדלין כיון שנתן בו איזמל טהור דברי רבי יהודה וחכמים אומרים עד שימעיטמו מחמשה טפחים כי ממעט מיהא טהור אמאי לימא חשיב הכא במאי עסקינן דקא בעי ליה ^טלמושב זב: **במתני'** ^יעור שיש עליו כזית בשר הנוגע ^{יא}בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא היו עליו כשני חצאי זיתים מטמא במשא ולא במגע דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר ילא במגע ולא במשא ^{יב}הומודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים שתחבן בקיסם והסיטן שהוא טמא ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור מפני שהעור מבטלין **גמ'** אמר עולא אמר רבי יוחנן ילא שנו אלא פלטתו חיה אבל פלטתו סבין בטיל אמר ליה רב נחמן לעולא אמר רבי יוחנן אפילו כתרטא אמר ליה אין ואפילו כנפיא א"ל אין א"ל האלהים ^{יג} אם אמר לי רבי יוחנן מפומיה לא ציייתנא ליה כי סליק רב אושעיא אשכחיה ^{יד} ליה לרבי אמי אמרה לשמעתיה קמיה הכי אמר עולא והכי אהדר ליה רב נחמן א"ל ומשום דרב נחמן חתניה דבי נשיאה הוא מזולז בשמעתיה דר' יוחנן זמנין אשכחיה דיתיב וקאמר לה אסיפא היו עליו שני חצאי זיתים מטמאים במשא ולא במגע דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא במגע ולא במשא א"ר יוחנן לא שנו אלא פלטתו חיה אבל פלטתו סבין בטיל א"ל מר אסיפא מתני לה ^{יה} א"ל אין ואלא עולא ארישא אמרה ניהליכו א"ל אין א"ל האלהים אי אמר לי יהושע בן נון ^{יז} משמיה לא ציייתנא ליה כי אתא רבין וכל נחותי ^{יח} אמרוה ארישא ואלא קשיא יכדאמר רב פפא במרודר

ישמעאל לא צטיל אלא פלטמו חיה: מר אסיפא. אשתי חלאי זימים: מתני לה. לדר' יוחנן דפלטמו תני לה קמיה דרב נחמן הכי לא היה מזולז זה: א"ר. ר' אמי ואלא עולא ארישא דמיירי צכוית שלם: מתני לה. צתמיה: ואלא קשיא. אי כוית שלם צטיל לעולם צטיל ואפילו כתרטא והא ליכא למימר דכולי האי מצטל איניש:

צמרודד

קבר.

עין משפט ור מצה

נב א ב מיי פט"ו מהל' כלס הל' א':

נג ג מיי פ"א מהל' שאר אבות הטומאות הל' יא':

נד ד ה מיי שם הל' יב: **נה** ו ז מיי שם הל' יא':

לעיי רש"י

פלארשטור"א [פלדישטוריל]. כיסא מתקפל.

שיטה מקובצת

א) ומודה ר"ע בשני חצאי זיתים. ג"ב ע"י תוס' בכורות דף כג ע"א: ב) א"ל האלקים אפי' אמרה לי ר' יוחנן: ג) אשכחיה לר' אמי אמרה לשמעתא קמיה: ד) א"ל מר אסיפא מתני לה ואלא עולא: ה) יהושע בן נון מפומיה לא ציייתנא ליה כי אתא רבין וכל נחותי ימא אמרוה ארישא: ו) והכי קאמר כיצד הוא עושה: ז) ר"מ אומר בהא שעדיין לא ירד לטומאה אינו צריך לגרור וכו': ח) תחלתו כל יחד כוית וי"ל דאין ה"נ אי נמי לדדיה ר' יהודה פליג אר' ישמעאל ור' עקיבא וס"ל צכוית אפילו פלטמו סבין לא צטל ות"ק דר' יהודה יז' כר' ישמעאל ור"ע דאפי' צכוית צפלטמו סבין צטל ולמאן דתני לה אסיפא ח"ש דהא דקאמר הכא צטל היינו צלא כנסו אבל אס כנסו לא צטיל: ^ח(לעיל) **ש"ה**ם תחובים בקיבם והסיטן. וה"ה צלא תחובים ונגע צס דטמא דאי לא תימא הכי אפילו צמשא לא ליטמו דאת צצא לכלל מגע צא לכלל משא לר"ע דלדמר בגמרא וקסבר יש נוגע וחוזר ונוגע אלא משום דפליג ר"ע ארצי ישמעאל צעור שיש עליו שתי חלאי זימים קאמר דצקיטס כה"ג מודה ליה:

יח לארכו בגובהו כזה:

יט ולא במגע דאי אפשר ליגע כזית ביחד: יא) דאע"ג דלא הוי כזית מעורה יחד במקום אחד. יב) ויב' ג"א בקצת ס"י דאע"ג דלא הוי כזית מעורה יחד במקום אחד כיון דלאו בעור המסיט שני חצאים יחד טמא: יז) ות"ק דר' יהודה ס"ל כר' ישמעאל וכו':

עין משפט ונר מצוה

נו א מיי פ"ד מהל' טומאת מת הל' ח:

»

שיטה מקובצת

אן אמר עולא שני חצאי זיתים. ג"ב ע"י תוס' בכורות דף כג ע"א: **ב**ן וירקעו ומתרגמינן ורדידו: **ג** אלא מאחוריו שלא נגע: **ד** דכיון דלא הוי כזית כגוס יחד אין לו יד: **ה** מטער דאין שני אהלות מצטרפין: **ו** כ"י אלעזר בן פדת דאמר לא שנו: **ז** ונראה דסבר תלמודא דמסיט מטמא בכל ענין:

קבר:

אבל מלפניו יש נוגע וחוזר ונוגע. וסבר כת"ק דלחרים דריש פירקין (דף קט.) דאין שומר לפחות מכזית: **אין** מאהיל וחוזר ובמאהיל. וא"ת מ"ש אהל ממשא וי"ל דמשא מרזינן בסמוך מיטמא דקתני יכול אף במשא כן ת"ל והנושא יטמא ואע"ג דבמגע נמי כתיב יטמא יתירא דלמרינן דריש פירקין (דף קס:) מילתא דאתיא בק"ו טרם וכתב לה קרא ולא מוקמינן לנוגע וחוזר ונוגע יונגראה דגבי משא דרשינן מדהוי ליה למכתב והנוגע צנצלתה יטמא עד הערב והנושא יטמא דסיפא למה לי אלא לאוסופי טומאה בנושא שאין צנוגע: **רבי** עקיבא אומר הנוגע והנושא ב'. לר"ע גופיה לא נריך קרא דליהו ס"ל דעור מצטטל אלא לדברי רבי ישמעאל קאמר לדידך דלית לך עור מצטטלו תיפוק ליה מיהא דכיון דאין צא לכלל מגע כו':

והבא היינו מעמא משום דבא לבבא מנע לבניו. רב חייא סבר כזר פדא דלית ליה נוגע וחוזר ונוגע: **אמר** רב פפא במרודד. וא"ת ואי חשיב מרודד לנרופיניהו לשני חלאי זיתים כגון שאינו מרודד יותר מדאי צמגע נמי ליטמא ואי לא חשיב צמשא נמי לא ליטמא דלאו נישא הוא וכ"ת דאתא **ה** ו כר"א **ט** דאמר לא שנו אלא מלאחריו כו' וקסבר כיון דלא מצטרף אלא ע"י מרודד לא חשיב למהוי שומר ומ"מ נישא הוא מ"מ תקשה דהא רישא דעור שיש עליו כזית צשר אוקימנא צמרודד וקאמר הנוגע צשערה שכנגדו טמא אלמא דאיכא שומר אפילו למרודד ודוחק לומר דהאי מרודד דהכא גרע מאותו שלמעלה ונראה דקסבר אותו צקטן ואין גדול עולה עמו אין כמזהו וה"נ איירי צאוחו צקטן ואין גדול עולה עמו לכך אין מטמא צמגע אבל צמשא מטמא דנישא הוא: **אימא** והוא דנישא. תימה אמאי מגיה הצרייתא אימא איפכא דרבנן סברי אחד הנוגע ואחד המסיט והוא דנישא אבל לא נישא לא ואחא ר' אליעזר למימר אף הנושא אע"פ שאין נישא ויתישצ שפיר לשון אף ונראה דסבר **ו** הש"ס דמסיט צכל ענין אפילו אין נישא לכך דחק לפרש כן:

נוגע

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

צמרודד. דק וקלש וארוך ורחצ דכי מנרפת ליה הוי כזית ומיהו לא טרם איניש ומנרף ליה ומיהו פלטמו חיה דלאו איהו צטליה לא צטיל: **מרודד**. לשון וירקעו **ט** (שמות נט) ורדידו: **לא שנו**. לרבי ישמעאל דאמר דאע"ג דלא צטלי לענין משא צמגע לא מטמו: **אלא מאחוריו**.

שלא **ג** נוגע צצשר אלא צעור מאחוריו דכיון דלא הוי כזית וזשטל לעיל אין לו יד ולא שומר. ואע"ג דלמרנן מכפול הא כפול יש שומר הא איכא ת"ק דלחרים דפליג ב^א דלמרנין לעיל אין זה שומר ורבי ישמעאל ס"ל כת"ק דלחרים: **יש נוגע וחוזר ונוגע**. כלומר שמי נגיעות מנטרפות: **כל המטמאים צאהל**. כגון כזית מן המת ורובע עצמות ומלא תרוד רקצו: **שחלקו**. השיעור מחלק לשנים והכנים שמי החלאים לתוך הבית: **מטהר** יודאין לו אהליות מנטרפין שהבית מאהיל כאן וחוזר ומאהיל כאן. מדקאמר רבי יוחנן רבי ישמעאל ורבי דוסא אמרו דבר אחד אלאמא טעמיה דרבי ישמעאל משום אין נוגע וחוזר ונוגע: ופרכין **מודרי דוסא כרבי ישמעאל**.

מכלל דרבנן דפליגי עליה כרבי עקיבא קיימי והא ר"ע טפי מיכל: **דקסני סיפא**. דטעמיה דר"ע דעור מצטטלו הוא אבל צעלמא אפילו צמגע נמי מטמא דאי לא מטמא צמגע לא הוי מטמא צמשא דהאמר ר"ע לקמן את שצא לכלל נוגע צא לכלל משא: **וסהבן צקיסס**. נמי רחוקין זה מזה קאמר דנוגע וחוזר ונוגע הוא כדלקמן אמילתיה דעולא: **ולא צעור שיש עליו שני חלאים**. דלא קרינא ציה הנוגע צנצלתס (ויקרא יא) דאין צכל נגיעה כשיעור צצלה: **יכול אף הנושא ס"ל והנושא יטמא**. והרי זה נושא את הנצלה: **והנוגע והנושא**. קראי גבי הדדי כתיבי צההיא צצלה דכתיב צה הנוגע יטמא אההיא קאי והנושא יטמא: **לא צא לכלל מגע**. כלומר לדידך כיון דלמרת לא מטמא צמגע מו לית לך לטמויי צמשא: **ואס אימא**. לצר פדא מאי קמהדר ליה ר"ע לרבי ישמעאל הא מודי דצא לכלל מגע מלפניו: **צכל צד**. אף מאחוריו דהא צההוא קרא דלעיל כתיבא נמי נגיעת אחוריים דלמרנין צריש פירקין (דף קס.) יכול אפילו יש עליו כזית הנוגע צעור שכנגד הצשר מאחריו לא יאה טמא ת"ל יטמא: **קולית סתומה**. ואין עליה צשר ויש צמוכה מוח ותנן צמתניתין^ו קולית צצלה וקולית השרץ סתומים טהורין אף מן המשא דלא צאו לכלל מגע מי פליג עליה רבי ישמעאל או לא מי אמרינן אית ליה לרבי ישמעאל כו': **והבא**. צעור של שני חלאין: **היינו טעמא**. דמטמא

צמשא משום דצא לכלל מגע מלפניו אבל גבי קולית לא צא לכלל מגע כלל דהא עצמות צצלה אין להס טומאה דלמרנן [לעיל עו:] צנצלתה (ויקרא יא) ולא צעצמות וצמוח אינו יכול ליגע דהא סתומה היא: **עורצא פרת**. ראה עורצ פורח צאזיר כלומר השיאו לדבר אחר: **סמכוני צאשישוס**. כלומר צריכוי חיזוק לפי סקר כמי מכה הדרשה שדרשתי היום צרצים דצצת הרגל היתה: **הולין והציא**. שנשאן כל היום: **כסיב נשא**. והנשא את צנצלת חסר הוא צלא וי"ו וסתם קריאתו כיון דלא כתב וי"ו נקרא נישא ואנן קרינן נושא: **והוא דנישא**. שיהא כזית מחובר הניטל כולו כאחד צלא צית יד אחר: **דברי רבי ישמעאל**. אלמא כיון דאין עור מצטטלו מטמא צמשא ואף על גב דלאו מחובר הוא ציחא: **צמרודד**. שיש כאן חלי זית ורחוק ממנו חלי זית ורצועת צשר מרודד מזה לזה ומחצרתו: **אחד הנוגע**. צשני חלאי זיתים: **ואחד המסיטן**. טמא צלא נישא אף על פי שאין מחוברין יחד: **והוא דנישא**. וקאי צין אמצע צין אמשא דאין מטמאין אפילו צמשא אא"כ מחוברין: **במתני' קולית המת**. טמא דהא עלס כשעורה צמת מטמא צמגע וצמשא [אהלות פ"צ מ"ג] כדכתיב [צמדבר יט] או צעצס אדם:

מסורת הש"ס

א) [ע"י ה"טב תוס' צ"ק סט: ד"ה ה"א זעזעיס], **ב**) אהלות פ"ג מ"א עדיות פ"ג מ"א, **ג**) [לקמן קסה], **ד**) [צי"ה כא], **ה**) [פי' אוחו היום סמטוהו צישוהו והצויהו צרהש ערוך ערך סמך א'], **ו**) [אהלות פ"צ מ"א], **ז**) [לקמן קסה:], **ח**) צ"ל נראה מהר"ס, **ט**) ע"י רש"ל ור"מ,

»

תורה אור השלם

1. וקאלה תטקאור קל הנגע בנבלתם יטקא עד הקרב: ויקרא יא כד וקאהכל מנבלתה יבבס בגדיו וטמא עד הקרב ודצשא את נבלתה יבבס בגדיו וטמא עד הקרב: ויקרא יא מ **3.** סמכוני באשישות רפרוני בתפורים כי חולת אהבקה אגי: שיר ה"ייריס ב ה

»

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה אמר וכו' ימיא דאתא כזר פדא דאמר לא שט:

»

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גב' כתנאי אחד הנוגע ואחד המסיט. ג"צ ע"י זכיס פ"ה משנה ג ובר"ש ות"ט שס: **ב**] רש"י ד"ה אלא מאחוריו וכו' כדלמרנין לעיל אין זה שומר. יב"ב רש"א מוחק מן כדלמרנין עד שומר וע"י מהרמ"ל ומהרש"ל:

»

מוסף רש"י

עורבא פרת. עורצ הסורת למעלה, השיאו לצבר אחר (ב"צה בא).

מסורת הש"ס

(א) [נעיל קדי:], (ב) [כריתות כא:], (ג) [נ"ל רב מרין:], (ד) [פסחים פג.], (ה) אהלת פ"ג מ"א, (ו) שם, (ז) [נעיל עו:].

תורה אור השלם

1. וכל הולך על כפיו בכל הדרך ההלכת על ארבע טמאים הם לכם כל הנוגע בגבולתם יטמא עד הקרב: והנשא את גבולתם יכבס בגדיו ויטמא עד הקרב טמאים המה לכם:

ויקרא יא כז, כח

גליון הש"ס

גב' וקולית השרין: לאו דוקא דהא שרץ מטמא ככעדשה אלא דעיקר סיכא מנבלה ושרץ דנקט אשגירות לישאל הוא: רמב"ן בחידושי צ"צ דף ע"ז ד"ה אין אומיות:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבי וכו' לא מטמא משום אבר: (ב) ד"ח טמאה וכו' כבעלי חיים: (ג) תוס' ד"ה טוג וכו' לא אילטרין ליה למתני:

מוסף רש"י

שימוש נותר. שטות בהן מוח חוץ למוט ושימשוהו העלמות הלל, מטמאין את הידים, נותר עלמו שגורי חכמים שיטמא את הידים (פסחים ג.א), בסים: כדמרגמין טו (שמות ז) כספיה (שם).

וקולים המוקדשים.

במסכת פסחים (דף קכ): תנן הפגול והנותר מטמאין את הידים דגזרי בהו רבנן משום חשדי כהונה ועללי כהונה כדמפרש התם וגזרו אף בעצמות ששימשו נותר: וכלה אין עצמותיה

מטמאים דכתיב (ויקרא יב) כנבלתה ולא בעצמות^א וכן שרץ הלכך

אוקולית המוקדשין הנוגע בהן בין סתומים בין נקובים טמא קולית נבלה וקולית השרץ הנוגע בהם סתומים טהורים נקובים כל שהוא מטמא במגע מנין שאף במשא ת"ל^א והנוגע והנושא^ב את שבא לכלל מגע בא לכלל משא לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא:

גב' נוגע אין אבל מאהיל לא היכי דמי אי דאיכא כזית בשר באהל נמי ליטמא דליכא כזית בשר ואי דאיכא כזית מוח מבפנים טומאה בוקעת ועולה באהל נמי ליטמא דליכא כזית מוח בפנים ואי מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ אבר מעליא היא באהל נמי ליטמא אמר רב יהודה בריה דרבי חייא זאת אומרת מוח בפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ במאי אוקימתא דליכא כזית אי הכי במוקדשים אמאי מטמא ותו קולית נבלה וקולית השרץ כי ניקבו אמאי מטמאו הא לא קשיא רישא דליכא כזית סיפא דאיכא כזית ומאי קמ"ל מילי מילי קא משמע לן רישא קמ"ל דמוח מבפנים אינו מעלה ארוכה מבחוץ^א מוקדשין מאי קמ"ל שימוש נותר מילתא היא דאמר^ב מרי בר אבוח אמר רבי יצחק^ג עצמות קדשים ששימשו נותר מטמאין את הידים הואיל ונעשה בסים לדבר האסור נבלה אע"ג דאיכא כזית ניקבה אין לא ניקבה לא אביי אמר לעולם מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ והכא במאי עסקינן בששפה וכדרבי אלעזר דא"ר אלעזר קולית ששפה לארכה טמאה לרחבה טהורה וסימניך דיקלא ורבי יוחנן אמר לעולם דאיכא כזית ימוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ ומאי נוגע דקתני מאהיל ואי מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ קולית נבלה וקולית השרץ כי לא נקבו אמאי טהורים אמר רבי בנימין בר גידל אמר ר' יוחנן יהכא במאי עסקינן כגון דאיכא כזית מוח המתקשקש גבי מת טומאה בוקעת ועולה נבלה כיון דמתקשקש הוא ניקבה אין לא ניקבה לא א"ר אבין ואיתימא ר' יוסי בר אבין אף אנן נמי תנינא^א הנוגע הבכחצי זית ומאהיל על חצי זית או חצי זית מאהיל עליו טמא אי אמרת בשלמא חד שמא הוא משו"ה מצטרף אלא אי אמרת תרי שמי גינהו מי מצטרף^א והתנן יזה הכלל כל שהוא משם אחד מצטרף וטמא משני שמות טהור אלא מאי חד שמא הוא אימא סיפא יאכל הנוגע

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

קבה.

נוגע אין מאהיל **לא**. וא"ת מנא ליה למידק מאהיל לא אי משום דלא קתני לה הא לא קתני נמי משא אע"ג דעלם כשעורה מטמא כמשא וי"ל דמשא לא אלטרין^א למתני אבל אהל הוה ליה למתני כיון דאין עלם מטמא כאהל אע"ג דלא מתני ליה במוקדשין מ"מ הוה ליה למתני באפי נפסיה אמת אע"ג דלא הוי אהל דומיא דנוגע דנוגע בכל מקום טמא אבל מאהיל לא מטמא אלא כנגד המוח מ"מ כמאי דהוי לתנייה ואם תאמר ולשני ליה הא הא מני רבי יוסי דלית ליה טומאה בזקעת ועולה לקמן בשמעמין ושמא לא מסתבר ליה לאוקמה כר' יוסי: **ויאי** מוח שבפנים מעלה ארוכה מבחוץ. פירש הקונטרס אע"ג דליכא מוח כלל וזה דחקו מדלא מוקי לה דלית ביה מוח וזכסנן דחק דמדנקט קולית משמע דמיייר דאיכא מוח קלת: **אי** הכי מוקדשים בו'. פירוש ששלמא אי איירי בדליכא כזית א"ש מוקדשין אפי' למ"ד בערבי פסחים (פסחים קכא). נותר ככזיאה דכל חד איירי בשיעור ידיה אלא כיון דזמת איירי בדליכא שיעור מוקדשין אמאי כו' מימיה דמאי קמ"ל רב מרי ממיתין היא ועוד דצפ' כיצד זולין (שם דף פג.) מייתי סיעתא לרב מרי ודמי לה ליייתי הך מתניתין דהכא ונראה דרב מרי אשמועינן עצמות ששמשו נותר כבר אפי' אין צהן עכשיו כלום ומתני' איכא לאוקומי דדאיכא אכתי כזית ומ"מ חדוש הוא דאיכא שימוש נותר בעולם ובפסחים דבעי לאתויי מעצמות פסח דקאמר אלא לאו דלית ביה מוח היינו סהיה בה מוח כבר דעכשיו לא קאמר דפשיטא דטעוין שרפה משום מוח: **הכא במאי עסקינן בבשיפה**. דמו לא מעלה ארוכה והלכך כיון דליכא כזית מוח לא מטמא כאהל דליכא שיעור ולא הוי נמי אבר ואשמועינן דשיפה אינו מטמא כאהל:

ומאי נוגע דקתני מאהיל. וקמ"ל דנוגע היינו מאהיל ומנטרפין וא"ת לימני כזית מן המת הנוגע בו טמא ואנא ידענא דנוגע היינו מאהיל וי"ל דלא הוה שמעינן ליה מהכא אלא משום דקיס לן בעלמא דכזית מן המת מטמא כאהל אבל השתא דקתני קולית ימן המת וקתני נוגע מוכיח דנוגע היינו מאהיל דאי אפשר ליגע במוח ממנש בתוך הקולית אלא ע"י אהל: **הכא במאי עסקינן בכזית** מוח המתקשקש. הא דלא קאמר כששיפה כדאמר לעיל אפשר דסבירא ליה דשיפה מעלה ארוכה מבחוץ: אמר

אחד מצטרף וטמא משני שמות טהור אלא מאי חד שמא הוא אימא סיפא יאכל הנוגע

ולא נגע במוח טמא משום עלם ששימש את הנותר: לא ניקבה לא. דבעינן אפשר ליגע דתני טעמא כהדיא לקמן [קסו:]: **אביי** נגע במוח טמא **מעלה ארוכה**. ומתניתין כששפה נסרה כמגל או כסכין דמו לא מעלה ארוכה והלכך כיון דליכא כזית מוח דמטמא כאהל משום שיעור לא יטממא^א אבר ובמוקדשין נבלה ושרץ כדאיכא כזית כדאוקימנא ואביי לא פליג אלא כמעלה ארוכה: **לארכה**. (ב) בעלי חיים מעלה ארוכה השתא נמי אבר הוא ולא צעי שיעור: **לרחבה**. סביב סביב ואפילו במקום אחד: דקל אם טמול ממנו רצועה סביב הוא מתיבש שלא הנחת דרך לשרף לעלות מן הקרקע למעלה ממקום שנקלף ואם תקליפנו לארכו ותשייר דזו אחד יש דרך לשרף לעלות: **לעולם**. רישא דאיכא כזית דלא מוקמינן מתניתין בתרי טעמי וא"י ליכא כזית הוא מטמא כאהל דמוח שצפנים מעלה ארוכה: **ומאי נוגע מאהיל**. מאהיל נמי במשמע כדמפרש ואזיל דאיכא תנא דקרי למאהיל נוגע: **אמאי טהורים**. עלם גופיה אבר הוא וכלא מוח נמי מטמא וסתימה מאי אהניא: **המתקשקש**. יבש ונעקר בתוך החלל יודהוא לא מעלה ארוכה: **גזי מס**. אף על גב דאינו מטמא מעלה ארוכה מטמא **דמקשקש הוא**. ושז אינו מעלה ארוכה לאו אבר הוא הלכך ניקבו דאפשר ליגע מטמאים משום שיעור לא ניקבו לא דלאו אבר הוא דהשתא גרע מקולית שיש בה ככעדשה מוח לח דההוא מעלה ארוכה הוא: **אף אנן נמי סנינא**. דקרי למאהיל נוגע:

הנוגע

עין משפט ור מוצה

נא א מיי פ"ח מהלכות

אבות הטומאות הל'

ד:
נח ב מיי פ"א שם הל'

ד:
נב ג ד מיי פ"ב מהל'

טומאת מת הל' ה

ופ"ב מהל' אבות הטומאות

הל' יא ופ"ד הלכה ט:

ס ה ו ז מיי פ"ד מהל'

טומאת מת הל' יד:

שיטה מקובצת

אין מוקדשין קמ"ל שימוש: ב חלול ותנן בורה פ' יוצא דופן [דף מגז] א) האברים אין להם שיעור אפי' פחות מכזית מן המת ופחות מכזית נבלה ופחות מכעדשה: ג איכא שימוש נותר וגבי שרץ ונבלה איכא שיעור: ד ליכא כזית וכי אכתי לא שמעינן: ט מילי מילי כל דבר דובר ששנה במשנתיו אשמועינן טעמא בכל חד מה: ו בין לית ביה הוה מטמא: ז דמשום דשמשה כזית נותר מטמאה: ח לא מטמא משום אבר ובמוקדשין: ט ונעקר מעלה: פ דקתני קולית המה וקתני:

א) באמת הוא משנה באלהות (פ"א מ"ז) אלא מיימי לה גס נגדה שם ומעילה (דף י"ז).